

Klimat- och näringslivsdepartementet
Energienheten

Endast med e-post:

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Malmö den 19 juni 2025

SVAR PÅ KN2024/01904, REMISS AV ENERGIMARKNADSINSPEKTIONENS RAPPORT ”GENOMFÖRANDE AV ARTIKEL 27 I ENERGIEFFEKTIVISERINGSDIREKTIVET I SVENSK RÄTT”

Inledning

Nordion Energi tackar för inbjudan att svara på Energimarknadsinspektionens rapport med diarienummer KN2024/01904. Vi har tagit del av innehållet och delger härmed vårt yttrande.

- Nordion Energi avstyrker rapportens förslag att införa bestämmelser om övervakning och kvantifiering av nätförluster för gasnät på likartat sätt som för elnätverksamhet
- Nordion Energi betonar vikten av att eventuella föreskrifter utarbetas i samråd med berörda aktörer
- Nordion Energi föreslår att definitionen av energieffektivitet förtydligas

Nordion Energi är ett infrastrukturbolag inom gas, el och fiber, som drivs av visionen att vara drivande i omställningen till ett hållbart energisystem. Som transmissionsnätsoperatör (TSO) för det svenska gasnätet har Nordion Energi ett ansvar för att säkerställa gasnätets tillförlitlighet och balans.

Nordion Energi bejakar principen om energieffektivitet först. Det är centralt att principen utgår från en systemsyn som balanserar de olika övergripande energi- och klimatpolitiska målsättningarna och samtidigt tar hänsyn till de specifika förhållandena som råder för olika energinfrastrukturer. Nordion Energi vill understryka vikten av att de tekniska och fysikaliska skillnaderna som råder mellan elnät och gasnät noga beaktas vid närmare regelutveckling för energieffektivitet inom omvandling, överföring och distribution av energi (artikel 27), och uppmanar Ei att involvera berörda aktörer i det fortsatta arbetet. Detta särskilt då ingen referensgrupp utsågs vid genomförandet av, det av Regeringen till Ei tilldelade, uppdraget att ta fram underlag för genomförandet av artikel 27 i det omarbetade energieffektiviseringsdirektivet.

Yttrandet utvecklas nedan.

Nätförluster

Under avsnitt **3.5 Kvantifiering av nätförluster och förbättrad energieffektivitet (artikel 27.3)** anges

Övervakning och kvantifiering av den totala volymen av nätförluster (första delen av första meningen) med avseende på gas

Motsvarande bestämmelser för övervakning och kvantifiering av nätförluster för naturgasnät finns inte i Ei:s föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2022:6) om mätning och rapportering av överförd naturgas samt anmälan om leverans och balansansvar (mätföreskrifterna för gas) eller Ei:s föreskrifter (EIFS 2022:12) om redovisning av naturgasverksamhet. Det saknas också bestämmelser i övrigt som reglerar att den som bedriver överföring av naturgas ska övervaka och kvantifiera den totala volymen av nätförluster.

Det är lämpligt att införa energieffektiviseringsdirektivets bestämmelse om övervakning och kvantifiering av nätförluster på likartat sätt för både el- och gasnätverksamhet.

Nordion Energi anser det **inte** lämpligt att införa bestämmelse om övervakning och kvantifiering av nätförluster på likartat sätt för både el- och gasnätverksamhet.

Rörbunden transport är ett mycket energieffektivt sätt att överföra gas, och förluster uppstår inte på motsvarande sätt som i en elnätsinfrastruktur. Gas- och elnät fungerar enligt olika fysikaliska principer. Förluster i ett elnät uppstår kontinuerligt och är direkt

relaterade till nätets drift, vilket gör dem möjliga att mäta och följa upp i realtid. Gasnätsförluster däremot är ofta punktuella, uppstår vid läckage, tryckreduktion eller mätosäkerheter, och är därmed svårare att kvantifiera på ett systematiskt och rättvisande sätt. De tekniska och fysikaliska förutsättningarna gör att ett rapporteringskrav för förluster i gasnät riskerar att bli missvisande.

Ei anger i rapporten att det, i Ei:s regelverk saknas bestämmelser för övervakning och kvantifiering av nätförluster för naturgasnät och att det också i övrigt saknas bestämmelser som reglerar att den som bedriver överföring av naturgas ska övervaka och kvantifiera den totala volymen av nätförluster. Under 2024 trädde förordning (EU) 2024/1787 i kraft. Förordningen reglerar metanutsläpp och ställer omfattande krav på gasnätsförtag att kontrollera sina tillgångar, kvantifiera och rapportera metanutsläpp (till Naturvårdsverket) samt åtgärda eventuella läckor.

Nordion Energi avstyrker rapportens förslag att införa bestämmelser om övervakning och kvantifiering av nätförluster för gasnät på likartat sätt som för elnätsverksamhet. Överväger Ei trots allt att införa kravet och föreskriva härom vill Nordion Energi betona vikten av att utreda syftet med ett sådant krav för en teknikmässigt närmast förlustfri infrastruktur, samt att olikheterna mellan el- och gasnätsinfrastrukturerna beaktas vid framtagande av föreskrifter. Även befintligt regelverk rörande metanutsläpp behöver tas i beaktning, för att undvika dubbelrapportering och ytterligare ökad administrativ börda. Eventuellt föreskriftsarbete behöver göras i samverkan med berörda aktörer.

Krav på analys och rapportering av energieffektivitet

I förslag till **3 kap. 4 a §** naturgaslagen anges

Vid beslut om nätplanering, nätutveckling och investeringar som beloppsmässigt överstiger ett värde av 100 000 000 euro ska ett företag som innehar en naturgasledning och som bedriver överföring av naturgas tillämpa principen om energieffektivitet först så som den definieras i artikel 2.18 i förordning (EU) 2018/1999.

Ett beslut enligt första stycket ska föregås av en kostnads-nyttoanalys.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad en kostnads-nyttoanalys enligt andra stycket ska innehålla samt hur den ska utföras och redovisas.

Ei noterar i sin rapport att det i direktivets artikel 3.2 anges att tröskelvärdet om 100 000 000 euro kan komma att sänkas i framtiden och att föreslagna bestämmelser i ellagen respektive naturgaslagen i så fall behöver justeras. Nordion Energi vill redan nu poängtera att om tröskelvärdet drastiskt sänks, kan det medföra en väsentlig skillnad i

antalet projekt som berörs av bestämmelsen. För att hålla den administrativa bördan kopplat till frågan om energieffektivitet först på en rimlig nivå, kan då bestämmelserna och dess innebörd för nätföretagen behöva ses över i grunden för att finna en optimal implementering i en svensk kontext.

I förslag till **3 kap. 4 b §** naturgaslagen anges att

Ett företag som innehar en naturgasledning och som bedriver överföring av naturgas ska analysera möjliga åtgärder för att skapa förbättrad energieffektivitet i sina naturgasledningar.

De åtgärder som vidtas för att skapa förbättrad energieffektivitet i naturgasledningar ska, tillsammans med förväntade energibesparingar till följd av åtgärderna, rapporteras till tillsynsmyndigheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

- 1. vad en analys av åtgärder för förbättrad energieffektivitet ska innehålla,*
- 2. hur rapportering av åtgärder för förbättrad energieffektivitet och de energibesparingar som väntas till följd av åtgärderna ska utföras, och*
- 3. hur ofta rapportering av resultat av analys gällande åtgärder för förbättrad energieffektivitet ska ske.*

Nu föreslagna lagförändringar kommer, vid en gemensam gasmarknadslag framåt, även omfatta vätgas. Vid uppbyggnaden av en helt ny infrastruktur kommer ny (energieffektiv) teknologi användas, och reinvesteringsbehov kommer inte finnas tidigt under anläggningarnas livstid. Motsvarande gäller vid utbyggnad av befintligt gasnät. Att analysera och rapportera energieffektiviseringsåtgärder kommer i ett sådant stadiet inte tillföra något värde. För att minska den administrativa bördan för gasnätsföretagen och för Ei bör ny infrastruktur undantas kravet på analys och rapportering av energieffektiviseringsåtgärder. Gasinfrastruktur har mycket lång teknisk och ekonomisk livslängd och bör anses ny åtminstone under sina första tio år.

Även här vill Nordion Energi betona vikten av att eventuella föreskrifter tas fram i samverkan med berörda aktörer, samt att tekniska och ekonomiska konsekvenser av det tänkta regelverket analyseras noggrant. Energieffektiviseringsåtgärder kopplat till gasnätstillgångar kan göras, och görs löpande. Nya regelverk bör utformas med beaktande av redan befintliga analyser och åtgärder så att syftet med regelverket uppfylls med så lite ökad administrativ börda som möjligt.

Incitament till effektivt nyttjande av gasledningar

I förslag till **6 kap. 2 §** och **12 a §** naturgaslagen anges att

2 § *Avgifter och övriga villkor för överföring och lagring av naturgas samt för tillträde till en förgasningsanläggning ska vara skäliga, objektiva och icke-diskriminerande.*

Avgifterna ska utformas på ett sätt som är förenligt med ett effektivt nyttjande av naturgasledningarna och en effektiv produktion och användning av naturgas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur avgifterna för överföring av naturgas ska utformas för att säkerställa ett effektivt nyttjande av naturgasledningar eller en effektiv produktion och användning av naturgas.

12 a § *När intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till i vilken utsträckning den verksamhet som intäktsramen avser bedrivs på ett sätt som bidrar till ett effektivt nyttjande av naturgasledningarna. En sådan bedömning får medföra en ökning eller minskning av intäktsramen.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som avses med ett effektivt nyttjande av naturgasledningar.

Elsystemet är känsligt för kortvariga effekttoppar eftersom el inte kan lagras i större skala, vilket kräver kontinuerlig balans mellan produktion och förbrukning. Gasnätet däremot har en högre tröghet och flexibilitet, bland annat genom linepack (möjligheten att temporärt lagra gas i ledningssystemet), lagring i underjordiska lager och långsammare dynamik i flöden.

Sammantaget innebär ovanstående att kortvariga variationer i uttag inte utgör ett tekniskt eller ekonomiskt problem i gasnätet på samma sätt som i elnätet. Därmed är det inte heller på samma sätt motiverat att införa styrsignaler eller incitament som syftar till att undvika effekttoppar i gasnätet.

Om föreskrifter om effektivt nyttjande utformas utan hänsyn till gasnätets specifika egenskaper, finns en risk att de introducerar krav på styrning eller mätning som inte är tekniskt relevanta, leder till felaktiga incitament, där nätföretag tvingas prioritera indikatorer som inte speglar faktisk effektivitet eller samhällsnytta, och försvårar långsiktig planering för robusthet och försörjningstrygghet.

Definition av energieffektivitet

Ei föreslår att energieffektivitet definieras, utifrån den engelska definitionen i energieffektiviseringsdirektivet, som

kvoten mellan resultatet i form av prestanda, tjänster, varor eller energi och insatsen av energi

Nordion Energi har svårt att förstå vad definitionen faktiskt innebär i praktiken. Hur energieffektiviteten definieras utgör grunden för hur den skall mätas, och det är därmed av betydande vikt att begreppet går att förstå och använda i praktiken. Nordion Energi förslår att definitionen förtydligas, förslagsvis genom ett exempel.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Nordion Energi anser att det föreslagna ikraftträdandet till den 11 oktober 2025 bör senareläggas så att det finns rimlig tid för myndigheten, att i samråd med branschen, ta fram föreskrifter och för branschen att hinna anpassa sig till det nya regelverket. Ikraftträdandet bör av dessa skäl inte ske tidigare än 1 januari 2026.

Det föreslås att 12 a § ska tillämpas första gången för tillsynsperioden som börjar den 1 januari 2027, alternativt under närmast efterföljande tillsynsperiod. Under branschdialog med Ei (senast 2025-03-04) har det inte framkommit några indikationer på att incitament för effektivt nätutnyttjande ska införas under kommande reglerperiod.

Det är avgörande att föreskrifter och effektivitetsmått utformas i samverkan med berörda aktörer och med teknisk förankring i gasinfrastrukturens funktion, och att förhandsregleringens metoder är kända i god tid före inrapportering inför perioden. För att skapa förutsättningar för detta förordar Nordion Energi att 12 a § tillämpas första gången för tillsynsperioden som startar 2031.

Med vänlig hälsning,

Hans Kreisel
vd Nordion Energi AB